

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۵/۰۱

جورج فوستر
ترجمه: رحمت آریا

د جورج فوستر یون لیک: له بنگاله تر لندن سفر

دوهم ټوک

(۵۶)

سره له دې چې ما ساده فارسي جامي اغوستي وي، زما گډه وډه ريره او پر مخ مي د زورتوب نښي هر څه چې وي وي به خو يو له دغو څخه دې ددې لامل نه سوې چې زما له شلې څيرې څخه دې څوک ناراحته سوي وي. برعکس په ادب او مهرباني يې راته مبارکي راکړه او ټوله هڅه يې وکړه ترڅو زما نا راحتۍ ته د پای ټکی کښيږدي. په چټکۍ سره خپل د خوب ځای ته لاړم او داسې ښکاري لکه چې په ژور خوب بيده سوې وم؛ سهار چې سو يوناني ملگري مي راته وويل چې څو ځله يې هڅه وکړه چې ما له خوبه راپاڅوي ځکه له دې بيريده چې دده کور ته نيردې د اور اخبستي ځای لمبي دده کور ته راونه رسيري او کور يې اور وانخلي. زما کوربه ټينگار کاوه چې د کوتي د کاليو له الماری څخه دې ځان ته جامي واخلم، دا يې ځکه ويل چې په استراخان کې زما لنډمهالي استوگني اجازه نه ورکوله چې نوې جامي واغوندم؛ يوه ارمنی سړي چې د يونانيانو ښه راغلاست ته راغلی وو وړانديز وکړ چې ما به د کسپين د سمندرگي د رسالي يوه مسؤل افسر او زما يو هيوادوال ته چې د روسيې په سمندري ځواک کې بریدمن دئ وروپيژني.

بولندوی په روانه انگليسي خبرې کولې او مور ته يې په ورين تندي ښه راغلاست وويل؛ هغه خپل يو خدمتکار وليږه ترڅو ښاغلی لانک چې يو انگليس وو زما له راتگه خبر کاندې. ما له خپل هيوادوال سره په مينې او خوښۍ يو پيوند ټينگ کړ او په استراخان کې يې زما استوگنه آسانه او خوندوره کړه؛ ما په استراخان کې له سيل او گرځيدو بل کار نه درلود او ښايي تاسو فکر اوسئ چې د روسيې ددې برخې په اړه تاسو ته يو انځور وړاندې کړم. سره له دې چې د هر اروپايي هيواد ليکوالانو په دې سکالو باندې په بشپړ ډول روڼا اچولې ده له دې کبله ان که ما ته خپله د استوگني موده اجازه هم راکړي چې په څير څه وليکم بيا هم داسې شی نه دي پاتې چې پر هغې باندې نورو ليکوالانو ليکنې نه وي کړي.

د روسيې په تاريخ کې تزار ايوان باسيلوويټخ په ۱۵۵۲ز کال کې د کازان تاتار پادشاهي فتح کړه. ورپسې يې خپل د استراخان نوگا ته واراوه، هغوی ته يې ماته ورکړه او پلازمينه يې ونيوله. تزار دا ځای په آسيایي سبک پياوړی کړ. د استراخان قلمرو د ځمکې د نقشې پر مخ په ځانگړې توگه مشخصه سوي او د هر سيلاني پام ځانته راوړوي. دا سيمه له ختيځ او سويل ختيځ لوري له يوې لويې دښتې سره پوله لري او د تاتاري ماورالنهر تر استوگنو سيمو پورې غځيدلي ده. په سويل کې د کسپين د سمندرگي وچ او لم يزرع سواحل دي. په سويل ختيځ کې له درې تر څلور سوو مايلو پورې

د پاڼو شميره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

یوه پراخه بیدیا غځیدلې ده چې تر چرکسیې *Circassia* پورې رسیري او د خوړو او یو یوازې دوه سرچینې لري. په لویدیځ کې یې یوه بله لم یزرع لویه ځمکه ده چې دا سیمه له تور سمندر څخه جلا کوي.

په دغو تیارو، وچو او زړه تنګوونکو دښتو کې د انساني ژوند ژواک یوازینی نښه د تاتارانو خوړي وري ډلې سرگردانه دي چې د ژوند ژواک شډله او وحشي بڼه یې د طبیعت په توري منظرې باندې ورزیاتیري؛ ته به وایي چې د طبیعت نرم ځواکونه د شیطاني ځواکونو په وسیلې یا له منځه تللي او یا په تپه درېدلې دي، د دغو دښتو په ډیریو ځایونو کې داسې یوه کوچنۍ ونه، پانه او وابنه نه لیدل کیږي چې په ځانګړو ضررونو کې نه وي ککړه سوې. په شمال او شمال ختیځ کې د استراخان ولایت له روسیې او کازان سره پوله لري، دلته د دواړو سیمو تر منځ د متروکو ځمکو یوه پراخه سیمه پرته ده. په هغه ټاپو کې چې استراخان واقع دی او ورسره د هغه په شاوخوا سیمو کې هیڅ ډول غله باب نه تولیدیږي خو سره له دې چې استراخان د لویو بیدیاوو په غیر کې واقع دی د روسیې هیڅ یوه برخه د استراخان په اندازه ضروري سرچینې نه لري. دا هیواد چې د استراخان په لویدیځ او سویل کې واقع دی د کورني مصرف لپاره د لوړ کیفیت مالګه تولیدوي چې د امپراتوري لیرې سیمو ته عمدتاً د اوبو له لارې لیږل کیږي. د استراخان مخ په ودې وضعیت او همدا شان د ولګا او د سیند او د کسپین د سمندرګي په غاړو کې کب نیونه چې کبان په کې په ټیټه بیه ښکار او په مالګې کې اخیستل کیږي او دلته یې د هغوی د پلور لپاره پراخ بازار رامنځته کړی دی، زښت ډیر ښه والی موندلی دی. ډېره موده کیږي چې د استراخان او بخارا *Bochara* د تاتارانو او خپوي تر منځ ګټه زیږوونکې سوداګري وده کړي چې پوستیونه او خپل ځانګړي د وري پوستکي له اروپایي مالونو سره مبادله کوي. خو که ولګا د سوداګري توګو د لیږد لپاره له امن ډکه لاره نه ورکوي نو د استراخان طبیعي ګټې ددغو ګټو یوه کوچنۍ برخه جوړوي. دغه سیند چې لږ تر لږه دوه زره برتانوي مايله اوږد والی لري د (نو وګورود *Novogorod*) په ولایت کې په همدې نوم له یوه سیند له ۵۷ جغرافیوي عرض البلد او ۵۱ جغرافیوي طول البلد څخه سرچینه اخلي. دا سیند له ډیره سوداګریزو ښارونو او ښارګوتو څخه له تیریدلو وروسته له استراخان څخه یوازې څلویښت مايله کوز د کسپین سمندرګي ته لویږي. دغه مسیر زښت ډیر سیندونه او کوچني نهرونه لري چې مخ په ختیځ روان دي او د سایبریا او نیپر *Dnieper* تر منځ په لویه سیمه کې د کښتۍ چلولو یو تګ لوری رامنځته کوي.

په اوکا *Occa* کې د موسکا *Mosca* سیند ولګا *Volga* ته لویږي له استراخان څخه ستر مانوګان لرغوني پلازمینې ته سفر کوي. ددې تر څنګ د ولګا یو کانال له مستا *Msta* سره نښلی او په پای کې د نیوا *Neva* سرچینې د لادوګا *Ladoga* سیندګي ته رسیري. دغه مسیر د کسپین د سمندر او بالتیک تر منځ د کښتو لپاره یو داخلي تګلوری رامنځته کوي. د سیمې د مسطح حالت له نظره د ولګا اوسنی بهیر ضعیف او بی سیکه دی او مانوګانو ته اجازه ورکوي چې په ساعت کې د درې مايلو په ګرندیتوب مخ پورته لارې لار سي. اټکل کیږي چې استراخان د اتیا زرو په شاوخوا کې استوګن وګړي ولري. پر روسانو برسیره ددې سیمې د اصیلو اوسیدونکو د ناګایایي *Nagayan* تاتارانو یوه لویه ټولنه هم سته چې ورسره ارمنیان، چرکسیان، یو شمیر فارسي مسافر او د هندوانو یوه کوچنۍ ډله هم هلته ژوند کوي.

د تیموریېګ په ژوندلیک/ زندګینامه کتاب م. پتي دی لاکروا *M. Petit de la Croix* له فارسي څخه ژباړلی دی، دې کتاب کې استراخان د حاجي تورکان په نوم یادېږي چې د قباچاق د اصلي پادشاهي یو له ښارونو څخه دی. تیمور د تاتارانو په همدې برخې برید وکړ هغه یې ونيو او وران یې کړ. همدغه پادشاه خپل وسله وال ځواک د ولګا پر لور

د پاڼو شمېره: له 2 تر 3

بوت او د قیچاقو پلازمینې سرای Serai یې لومړی لوبت او بیا یې د اور په لمبو کې وسوځاوه. د تیمور په تاریخ کې د روسیې په هکله یوه ځانګه سته او له دې چې جالب معلومات وړاندې کوي د پام وړ دې نو ځکه دا ځای په خاص ډول د ځانګړې پاملرنې وړ دی.

(ګود - ژ) تیمور چې خپل ماتې خورلی دېنمن یې تعقیب کاوه یو ناڅاپه د دنیپر سیند ته راوړسید. تیمور دا سیند خپلې کینې خوا ته پریښود او د (دن) له سیند څخه تیر او د روسیې په خاورې ننوت. انګلیسي ته د ژباړل سوي کتاب د لیکوال په وینا: "زموږ ځواکونو هغه تر "کوراسن Corason" پورې چې اوس د "کورش Koresh" په نوم یادېږي او په سترې روسیې کې یو ښار دی، تعقیب کړ او په بشپړ ډول یې لوبت کړ. دوی د مسکو له پراخې پادشاهۍ او "اوروس - دژیک Orous dgic" یا کوچنۍ روسیې څخه واوښتل او دلته یې د غوایانو سترې پادې ونیولې او ګڼ شمیر ښځې او نجونې چې په هر عمر چې وي پرغمل کړلې؛ دغو ښځو د ښکلیو اندامونو او د استثنایي ښکلا له کبله شهرت درلود. تیمور شخصاً د سترې روسیې پلازمینې مسکو ته سفر وکړ او سرتیرو یې هلته لوتماري پیل کړه، دا کار یې کتب متب هماغسي وکړ لکه چې تر خپل کنترول لاندې نورو سیمو کې یې تر سره کړی وو، والیان او شهزادگان یې ووژل او عام وژنه یې وکړه. روسانو په ځانګړې توګه مسکویانو خپله پادشاهي هیڅکله په داسې یوه وحشتناک وضعیت کې نه وه لیدلې؛ د دوی کروندې ټولې د مرو په جسدونو باندې ډکې وې. تیموري لښکر په دې پراخ هیواد کې هر هغه څه راټول کړل چې کولای یې سو، له هغې ډلې څخه د سرو زرو خښتې، او له انطاکیې څخه یې د سپینو زرو توري وې چې له ځان سره یې یوورې؛ ډیر ارزښتناک او قیمتي توکران یې راوړل چې په ډیر مهارت په روسیې کې اوبدل سوي ول؛ هر سرتیري دومره شیان راټول کړي ول چې ده او دده بچیانو ته په کافي اندازه وي، همدا شان پوست او پوستینونه او د پیرانګانو پوستونه یې له ځان سره راوړل. همدا رنگه هغوی د خړې او سرې ګیډرې پوستکي، بې شمیره ځوان آسونه چې لا تر اوسه نعل سوي نه ول. د ټولو غنایمو د جزئیاتو شرحه یې چې په دې پراخ او لوی هیواد کې ترلاسه کړې وه ښایي لوستونکي ستړي کړي.

د (ګود - ژ) تیمور سوبو او بریدونو پراخه لمنه درلوده. د هغه بریاوې تر ګنگا پورې په جشن نمانځل کیدلې او د بالټیک تر سمندر پورې یې بېرغونه رپیدل! خو که تاسو اوسني وضعیت ته وګورئ نو پوه به سئ چې هغه پراخه امپراتوري چې ده جوړه کړه اوس په ایرو بدله سوي ده. روسیې یو وخت د وړانکارو تاتارانو خښم او قهر ته یې زغم درلود خو تاتارانو په دې وروستیو کې له بربریت څخه د تمدن پر لور د ظهور په حال کې ول، خو روسیه لا تر اوسه د ورکړل سوي سپکاوي د غچ اخیستلو په فکر کې ده. احتمالي پېښو ته په پام سره داسې ښکاري چې هغه کار ته چې په اغیزمنه توګه پیل سوی چمتو ده چې پای ته یې ورسوي.

نور بیا

هغه مهال چې فارس او تورکیه دواړه معمور او آباد ول ...

[قدرمنو لوستونکو! د ښاعلي رحمت آريا د آرشیف: لینک](#)

د پاڼو شمېره: له 3 تر 3

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنې د لیکنیزې ښې پاروالي د لیکوال په غاړه ده، هبله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څېر و لولئ